

Oponentský posudok bakalárskej práce

Zpracování genderově netradičních pohádek dětmi předškolního věku s ohledem na osobu prezentující příběh

Katedra psychologie, Pedf UK, Praha 2014

Predkladanú bakalársku prácu tvorí 119 strán vrátane príloh a zoznamu literatúry, vlastný text nepresahuje hranicu odporúčanej dĺžky práce. Z formálneho hľadiska je práca písaná vhodným jazykom, autorka používa jednoznačné formulácie, upresňujúce informácie podáva v poznámkach pod čiarou a uvedené literárne zdroje cituje správne. Práca obsahuje všetky povinné súčasti a je rozdelená na dve hlavné časti : teoretickú a empirickú, pričom obe časti sú členené do kapitol a podkapitol. Prehľadnosti textu by prospelo, keby všetky väčšie kapitoly začínali na novej strane. V texte sa objavujú iba dve označené tabuľky, „medailónky“ s informáciami o konkrétnych respondentoch nie sú značené ani číslované.

V teoretickej časti autorka začína všeobecnými poznatkami o rozprávke, zaoberá sa jej charakteristickými rysmi a vhodnosťou pre výchovu. Polemizuje spolu s odborníkmi nad tým, či je rozprávka vhodným alebo nevhodným žánrom pre dieťa. Poukazuje na istú stereotypnosť príbehov, hľadá ich psychologické funkcie. Autorka pracuje s relevantnými českými a zahraničnými zdrojmi. Rozsah dostupnej literatúry (najmä zahraničnej) zaoberajúcej sa rozprávkami a literatúry venovanej genderu je nemalý, no pre potreby bakalárskej práce je autorkin výber viac než dostačujúci. Plynule prepája tému „rozprávka“ s témou „genderová socializácia detí“, odkazuje na domáce i zahraničné výskumy, ktoré sa obdobnými myšlienkami zaoberali a na začiatku empirickej časti tak prechádza k stanoveniu cieľa svojho výskumného snaženia.

Cieľom práce má byť zistenie formy prijatia či neprijatia genderovo neštandardnej rozprávky u detí predškolského veku v závislosti na (ne)známosti osoby, ktorá príbeh prezentuje. Výskumnú otázku, ako aj hypotézy špecifikuje konkrétne. Autorka i tu odkazuje na výskumy, z ktorých vychádza.

Dizajn výskumu je popísaný jasne a zrozumiteľne. Autorka detailne vysvetľuje ako je uskutočnená forma zberu materiálu ošetrená tak, aby sa predišlo skresleniu dát (napr. dve vlastné verzie rozprávok). Veľkosť výskumnej vzorky je jediné, čo sa dá empirickej stránke práce vytknúť. Autorka však tento nedostatok vníma a uvádza dôvody jeho vzniku. Na veľkosť svojho výskumného súboru však pamätá i pri záveroch, ktoré z dát vyvodzuje.

Prezentácii i analýze získaných dát venuje autorka dostatok priestoru, získaný materiál ako aj interpretáciu výsledkov predkladá systematicky, s ohľadom na hlavnú výskumnú otázku (*Závisí prijatie genderovo neštandardnej rozprávky na osobe prezentujúceho?*), ako aj na čiastkové závery vyplývajúce z analýzy dát (*celkový dojem z rozprávky, rozdiely medzi pohlaviami, identifikácia s hlavnou postavou, pozorované správanie*, atd.). Domnievam sa, že autorka pre potreby bakalárskej práce získaný materiál plne využila. Zabezpečenie komplexnosti informácií o respondentoch sa dá považovať za nadštandardné (vzhľadom na to, že nie všetky získané informácie sú potrebné pre závery z hľadiska výskumnej otázky) a určite by sa z nich pri ešte hlbšej analýze dali získať i ďalšie nové informácie.

Z jej výsledkov vyplýva, že genderovo netradičná rozprávka je deťmi skôr „neprijímaná“. A to bez ohľadu na to, či ju prezentuje osoba známa alebo nie, čo je samo o sebe zaujímavým záverom. Odkiaľ už šesťročná Šárka vie, že je normálne, keď chlapci zachraňujú dievčatá? Alebo ju to nik učiť nemusel? Za rovnako zaujímavý považujem i fakt, že chlapci v skúmanej skupine (na rozdiel od dievčat) neboli ochotní stotožniť sa s ženskou hrdinkou, i keď prejavovala všetky charakteristiky maskulínneho hrdinu a pri tom ju za hlavného hrdinu príbehu považovali.

Otázkou taktiež ostáva nakoľko je takýto výsledok špecifický pre jej výskumnú skupinu. Myslím si, že zopakovanie podobne ladeného výskumu na väčšej vzorke by mohlo priniesť generalizujúcejšiu odpoveď na to, nakoľko je či nie je (ne)známosť osoby prezentujúcej netradičný príbeh skutočne pre deti dôležitá. A je vôbec kategória známy/neznámy dostačujúca? Boli by výsledky rovnaké, ak by rozprávky prezentoval napríklad rodič, súrodenc, či iná osoba, ku ktorej majú deti výrazne emotívny vzťah?

To, že sa hypotéza o dôležitosti prezentujúcej osoby na skúmanej vzorke nepotvrdila, vôbec neznižuje kvalitu práce. Autorka prináša v diskusii i v závere prijateľnú interpretáciu tohto faktu a pridáva i výskumy, ktorých závery jej čiastkové výsledky potvrdzujú. Za veľké plus práce považujem i to, že autorka v prílohách uvádza prepisy rozhovorov, doplňujúci dotazník pre rodičov i kresby detí, čím umožňuje detailný vzhľad do toho, akým spôsobom pracovala a čo považovala za smerodajné.

Autorka si podľa mňa vybrala zaujímavú oblasť skúmania a k otázkam dizajnu i analýze dát pristupovala veľmi inovatívne a starostlivo.

Bakalársku prácu odporúčam k obhajobe a celkovo hodnotím známkou výborne.

V Prahe, dňa 14.5.2014

Lenka Horková